

פרדוקס העושר: האפקטיביות של צבאות המפרץ במבחן

יואל גוז'נסקי | 11 באוקטובר, 2026

מדינות המפרץ הערביות השקיעו לאורך שנים סכומי כסף גבוהים ברכש מערכות נשק רבות ומתקדמות. ואולם, העימותים האחרונים מול איראן ושלוחיה ממחישים את הקושי לתרגם השקעה זו ליכולת מבצעית עצמאית ומתמשכת. מקור הפער במגבלות כוח אדם, פיצול ארגוני, שילוביות חלקית ותלות ביכולות ובתמיכה חיצוניות, וכן בעובדה שהרכש הביטחוני משרת גם מטרות אחרות – מדיניות, מעמדיות ומשטריות. הפער מוחרף בשל א-סימטריה מובנית מול איראן ושלוחיה: אלה יכולים להפעיל טילים, כטב"מים וכוחות מבוזרים וזולים יחסית מול מערכות הגנה ופלטפורמות יקרות, ולכפות מלחמת התשה שבה יתרון הטכנולוגי של מדינות המפרץ נשחק. מצב זה מקשה על ארצות הברית להעביר אליהן חלק גדול יותר מנטל הביטחון האזורי ומחייב אותה להמשיך לספק יכולות קריטיות ולהתערב בעת משבר. עבור ישראל, המשמעות היא שמדינות המפרץ יכולות להיות שותפות מדיניות-כלכליות חשובות, אך הן עדיין אינן יכולות לשמש משענת אזורית-צבאית איתנה.

בעיצומה של המלחמה באיראן במארס 2026, כשטילים איראניים פגעו בערב הסעודית, הפנה הסנאטור האמריקאי לינדזי גרהם שאלה נוקבת לסעודים: "[אם אינכם מוכנים להשתמש בצבא שלכם עכשיו, מתי תהיו מוכנים להשתמש בו?](#)" גרהם הזכיר כי ארצות הברית מכרה לממלכה אמצעי לחימה מתקדמים ואף הגדיר את צבאה כ"בעל יכולות". דבריו כווננו לחוסר הנכונות הסעודית להפעיל כוח צבאי אפקטיבי מול איראן, אך הם נוגעים בפרדוקס רחב יותר שעורר תמיהה אצל רבים: כיצד מדינות שהוציאו במשך עשרות שנים סכומי עתק לרכישת מערכות נשק מהמתקדמות בעולם מגלות פאסיביות יחסית מול איראן ומתקשות להגן בכוחות עצמן על שטחן ועל התשתיות החיוניות שלהן?

בין הקצאת משאבים לאפקטיביות צבאית

לאחר שעושר הנפט החל נותן אותותיו, המונרכיות הערביות במפרץ פנו להשקיע משאבים יוצאי דופן בבניין כוחן הצבאי. ערב הסעודית, איחוד האמירויות הערביות, קטר, כוויית ואף בחרין ועומאן נמנות דרך קבע עם המדינות הבולטות בעולם בגודל ההוצאה הביטחונית ביחס לתל"ג או בהיקף ייבוא אמצעי לחימה ביחס לגודל שטחן, אוכלוסייתן והיקף צבאותיהן. לרשותן חילות אוויר המצוידים במטוסי קרב מערביים מן הדורות המתקדמים, מערכות הגנה אווירית, חימוש מדויק, כלי שיט, כטב"מים ומערכות מודיעין, שליטה ובקרה מתקדמות. [ערב הסעודית ואיחוד האמירויות גם השקיעו בפיתוח תעשיות ביטחוניות מקומיות ובגיוון מקורות הרכש, ובשנים האחרונות איחוד האמירויות, קטר וכוויית אף מקדמות גיוס חובה.](#)

בניגוד למדינות רבות המתמודדות עם מגבלות תקציביות, למדינות המפרץ הייתה במשך שנים גישה הן להון והן לספקיות הנשק המרכזיות בעולם, אך רכש מאסיבי לא תורגם לאפקטיביות צבאית. לפיכך, המקרה המפרצי מאפשר לבדוד במידה רבה את המשתנה הכספי ולשאול מה עומד בין הקצאת המשאבים לבין התוצאה המבצעית.

נקודת המוצא לדיון היא ההבחנה בין "תשומה צבאית" לבין "אפקטיביות צבאית" – יכולתו של צבא להמיר את המשאבים העומדים לרשותו לתוצאות מבצעיות. נתוני תקציב, מספר מטוסי הקרב או מספר סוללות ההגנה האווירית ואיכותם מספקים תמונה חלקית בלבד. כוח צבאי מודרני תלוי במערכת רחבה הרבה יותר: איכות כוח האדם, ניסיון מבצעי, כשירות, פיקוד ושליטה, שילוביות בין-זרועית ויכולת למידה. בחלק ממדינות המפרץ חסרה היכולת להפעיל ולתחזק באופן עצמאי ומלא חלק מן המערכות המתקדמות שנרכשו. לפיכך, השאלה אינה האם מדינות המפרץ התקדמו מבחינה צבאית (זוהי עובדה), אלא האם קצב בניית היכולת הארגונית והאנושית הדביק את קצב רכישת הטכנולוגיה. כדי להסביר את הפער יש

להתחיל בשאלה בסיסית שלעיתים נעדרת מהדיון – מהן למעשה המטרות של רכש הנשק? הנחה סמויה היא שמדינות רוכשות נשק כדי למקסם את יכולתן להתמודד עם איומים. אולם במדינות המפרץ הרכש הביטחוני משרת כמה פונקציות במקביל. לצד הפונקציה המבצעית, הוא משמש גם מכשיר במדיניות החוץ, בביטחון המשטר ובתחרות על מעמד. לכן, אין לצפות בהכרח לקשר ליניארי בין דולר נוסף המוקצה לרכש לבין שיפור מקביל ביכולת הצבאית.

פונקציות הרכש הביטחוני

עובדה זו בולטת במיוחד **בתחרות הפנים-מפרצית**. לצד האיום האיראני, הרכש הצבאי משקף לאורך השנים גם את היחסים בין המונרכיות עצמן. התחרות הפנים-אזורית והרצון של מדינות המפרץ למצב את עצמן כבעלות מעמד ויוקרה הפכו במפרץ ברבות השנים מניעים להתעצמות. היבט זה ראוי לתשומת לב רבה יותר מצד חוקרים וקובעי מדיניות. התחרות בין ריאד, אבו-דאבי ודוחא אינה מתנהלת רק בתחום הביטחוני. היא באה לידי ביטוי בתעופה אזרחית, נמלים, מרכזים פיננסיים, השקעות, ספורט, תיירות, דיפלומטיה ויכולת לתווך במשברים בינלאומיים. הכוח הצבאי הוא רכיב נוסף בתחרות זו על מעמד אזורי ובינלאומי.

מכאן נובעת לעיתים נטייה לרכישת פלטפורמות נשק מתקדמות מאוד, בעלות נראות גבוהה וערך סמלי משמעותי. ההצטיידות במטוס הקרב המתקדם ביותר או במערכת ההגנה האווירית החדשה ביותר אינה רק תשובה לאיום מוגדר; היא גם הצהרה כלפי פנים וכלפי חוץ בדבר מעמדה של המדינה. הבעיה אינה שהמערכות הללו אינן שימושיות. רובן בעלות ערך מבצעי רב. הבעיה היא שהשאפה לרכוש את "הטוב ביותר" אינה בהכרח זהה לצורך לבנות את תמהיל הכוח היעיל ביותר. משאבים המופנים לפלטפורמות יקרות אינם מופנים בהכרח באותו היקף למלאי תחמושת, חלפים, אנשי תחזוקה, מיגון, לוגיסטיקה, יתירות, הכשרת כוח אדם והרחבת בסיס הגיוס – רכיבים שהנראות הפוליטית שלהם נמוכה בהרבה אך חשיבותם במלחמה גבוהה.

גורם נוסף העומד מאחורי ההתעצמות הצבאית הוא תפקידו של הרכש **בחיזוק קשרי החוץ**. במפרץ, עסקת נשק אינה רק עסקה מסחרית ואינה רק העברת יכולת צבאית. היא יכולה לשמש מנגנון לקשירת המדינה הספקית לביטחונה של המדינה הרוכשת. עובדה זו בולטת ביחסים עם ארצות הברית. רכישת מטוס קרב או מערכת הגנה אווירית אמריקאית יוצרת מערכת יחסים הנמשכת לעיתים עשרות שנים. היא כוללת הכשרת צוותים, תחזוקה, אספקת חלפים ותחמושת, שדרוגים, ייעוץ, תרגילים וקשרים שוטפים בין משרדי ההגנה והכוחות המזוינים. חוזים גדולים יוצרים גם אינטרסים כלכליים ותעסוקתיים במדינה הספקית. במובן זה, מדינות המפרץ רוכשות לא רק מערכת נשק אלא גם מערכת יחסים אסטרטגית. הדבר היא שחלק מהתשואה המבוקשת מן ההוצאה הביטחונית אינו אמור להופיע בשדה הקרב אלא במישור המדיני.

אותו היגיון מסייע להסביר את גיוון מקורות הרכש. פנייה לסין ולרוסיה, למשל, שימשה לאורך השנים לחיזוק הקשרים עמן, להפעלת מנוף על וושינגטון ולצמצום התלות בספק יחיד. אולם, כבר אז היה ברור כי יש לכך מחיר מבצעי: מערכות ממקורות שונים דורשות חלפים שונים, הכשרה ייעודית ומערכי תחזוקה נפרדים. זהו מתח חשוב: אופטימיזציה מדינית ואופטימיזציה צבאית אינן תמיד זהות. עבור מפקד חיל אוויר, אחידות בצי עשויה להיות עדיפה. עבור ההנהגה המדינית, פיזור הרכש בין ארצות הברית, צרפת, בריטניה, סין או מדינות אחרות עשוי להיות דרך להרחיב את מספר השחקנים שיש להם עניין בביטחון המדינה. לפיכך, מה שעלול להיראות כחוסר יעילות צבאית עשוי להיות רציונלי לחלוטין מנקודת מבט מדינית.

שכבה נוספת של ההסבר קשורה **למבנה הפוליטי של המונרכיות הערביות**. הספרות על צבאות מדינות המפרץ מדגישה לאורך שנים את המתח בין הגנת המדינה לבין הגנת המשטר. עבור משפחה שלטת, צבא חזק, אוטונומי, מלוכד ובעל שרשרת פיקוד ריכוזית עלול להיות גם מקור פוטנציאלי לאיום פנימי. במדינות שונות התפתחו אפוא מנגנונים של פיצול מוסדי, יחידות מקבילות, משמרות לאומיים או נשיאותיים וחלוקת אחריות בין מוקדי כוח שונים. מנקודת מבט של שרידות המשטר, יש בכך היגיון. פיזור הכוח מקטין את יכולתו של שחקן יחיד להשתלט על המערכת. מנקודת מבט צבאית, לעומת זאת, הוא עלול לפגוע באחדות הפיקוד, בשיתוף מידע, בתכנון משותף וביכולת להפעיל את כלל המשאבים כמערכת אחת. זהו אחד המפתחות להבנת הפרדוקס: לא כל מה שנראה ככשל של המערכת הצבאית הוא בהכרח כשל מבחינת המערכת הפוליטית. שיקולי שרידות המשטר השפיעו על אופן חלוקת המשאבים, הסמכויות והכוח בתוך הממסד הביטחוני, לעיתים על חשבון לכידות, מקצועיות ויכולת מבצעית מול איומים חיצוניים.

גם כאשר קיימת נכונות פוליטית לבנות צבא מקצועי, מדינות המפרץ מתמודדות עם מגבלה מבנית שקשה במיוחד לפתור באמצעות כסף: **כוח אדם**. הבעיה חריפה במיוחד במדינות בעלות אוכלוסיות קטנות, שבהן מאגר האזרחים בגיל השירות מצומצם מלכתחילה. רכישת מטוסים, מערכות הגנה אווירית וכלי שיט יכולה להתבצע במהירות. אולם, הכשרת טייסים, טכנאים, מהנדסים, אנשי מודיעין, מפעילי מערכות וקציני מטה מיומנים אורכת שנים, ואינה יכולה תמיד להדביק את קצב רכישתן של מערכות נשק מתקדמות. לכך מצטרף קושי בגיוס ובשימור כוח אדם איכותי: במדינות עשירות כאלו, לצעירים משכילים מוצעות חלופות תעסוקה מתגמלות ונוחות. קריירה צבאית, במיוחד בתפקידים טכניים, תובעניים ופחות יוקרתיים, אינה תמיד האפשרות המושכת ביותר. התוצאה היא פער מתמשך בין היכולת לרכוש במהירות פלטפורמות מתקדמות לבין היכולת לבנות לאורך זמן את ההון האנושי הדרוש להפעלתן, לתחזוקתן ולשילובן במערכה מורכבת. פער זה מסביר גם את ההסתמכות הנרחבת של חלק מצבאות המפרץ על יועצים, טכנאים, קבלנים ואנשי צבא זרים. הסתמכות זאת אינה בהכרח פוגעת בתפקוד בשגרה ואף עשויה לספק ידע מקצועי ברמה גבוהה. הבעיה מתעוררת כאשר עובדים משגרה לחרום, אז מחויבות הזרים עומדת בסימן שאלה.

הפער בין משאבים ליכולת מתקיים גם **ברמה האזורית**. אם מחברים את כלל היכולות הצבאיות של שש מדינות המפרץ הערביות מתקבלת לכאורה מסה צבאית משמעותית ביותר. אולם סכימת יכולות אינה זהה לאינטגרציה של יכולות. השש עוסקות זה שנים בניסיון ליצור מערכי הגנה משותפים, אך שיתוף מלא של תמונת האוויר, חיישנים, מודיעין ופיקוד ושליטה מחייב רמת אמון גבוהה והסכמה על חלוקת הסמכויות. היריבויות הפנימיות במפרץ, הרצון לשמור על אוטונומיה והחשש מחשיפת מידע רגיש מקשים על כך. הבעיה בולטת במיוחד בהגנה מפני טילים וכטב"מים. הגיאוגרפיה של המפרץ אינה מאפשרת למדינה לחשוב על המרחב האווירי שלה כמערכת סגורה, וארצות הברית דוחפת את המדינות זה שנים לאינטגרציה בתחום. איום יכול להתגלות מעל שטחה של מדינה אחת, לעבור מעל מדינה אחרת ולהיות מכון לשלישית. מבחינה מבצעית, ההיגיון מחייב מערכת אזורית. מבחינה פוליטית, המערכת עדיין בנויה במידה רבה סביב מדינות ריבוניות ונפרדות.

הקושי לבנות עצמאות צבאית קשור גם **לערבות האמריקאית**. הנוכחות האמריקאית במפרץ העניקה למונרכיות גישה ליכולות שקשה ויקר מאוד לפתח באופן עצמאי. אם ההנחה האסטרטגית היא שבמלחמה גדולה תעמוד ארצות הברית לצד המדינה ותספק את הרכיבים החסרים, קטן הצורך הפוליטי לשלם את המחיר הכרוך בבניית מלוא היכולות הללו באופן עצמאי. נוצר אפוא פרדוקס של תלות: מטריית הביטחון מאפשרת לצבאות המקומיים להתפתח, אך גם מפחיתה את הדחיפות בבניית יכולת אפקטיבית. היעדר העצמאות, בתורו, מחזק את הצורך בהמשך הערבות. אין פירוש הדבר שההסתמכות על ארצות הברית היא בהכרח שגיאה אסטרטגית. עבור מדינות קטנות הניצבות מול איראן, שיש לה עדיפות א-סימטרית עליהן, חלוקת עבודה עם מעצמה חיצונית עשויה להיות רציונלית לחלוטין. השאלה היא אחרת: מה קורה כאשר מידת המעורבות האמריקאית אינה תואמת עוד את ההנחות שעל בסיסן נבנה הכוח המקומי?

מגבלה נוספת ניתנת להגדרה **כפרדוקס העושר**. מגבלה תקציבית מחייבת צבא לתעדף, להתייעל ולבנות בקפידה את היחס בין פלטפורמות, כוח אדם, אימונים, תחזוקה ולוגיסטיקה. עושר הנפט איפשר למדינות המפרץ לעקוף חלק מן האילוצים הללו באמצעות רכש: לקנות מערכות מתקדמות, להעסיק מומחים וקבלנים זרים ואף להשתמש בעסקאות נשק כאמצעי לקשירת מעצמות חיצוניות לביטחון. במובן זה, ניתן "לקנות ביטחון" במקום לבנות את מלוא היכולת הנדרשת לייצרו באופן עצמאי. לפיכך, ניתן לטעון כי העושר החליש את הצבאות, משום שהוא הפחית לחצים המחייבים לפתח עצמאות, תיעודף ויעילות תחת מגבלת משאבים.

עם זאת, יש להיזהר מהכללות. אחת החולשות של חלק מן הספרות המוקדמת על צבאות ערב הייתה הנטייה להסביר ביצועים צבאיים באמצעות מאפיינים תרבותיים. אולם, בחינה השוואתית של מדינות המפרץ מצביעה דווקא על שונות משמעותית. איחוד האמירויות היא המקרה החשוב ביותר. היא השקיעה לא רק ברכש אלא גם בפרפורמות ארגוניות, בהכשרת כוח אדם, בשירות חובה, בכוחות מיוחדים ובצבירת ניסיון מבצעי. משום כך היא מהווה מקרה בוחן חשוב: אם מדינה מפרצית מסוגלת לשפר באופן משמעותי את היחס בין משאבים לבין אפקטיביות, הרי שהפער אינו תוצאה הכרחית של תרבות או גיאוגרפיה.

לכאורה גם הניסיון המבצעי שצברה ערב הסעודית אינו מבוטל. מאז תחילת העימות עם החות'ים צברו הכוחות הסעודיים ניסיון בהפעלת כוח אווירי, מודיעין, הגנה מפני טילים וכטב"מים וניהול מערכה ממושכת. ואולם, עד להפסקת האש ב-2022 לא הצליחה ערב הסעודית, שלה תקציב הביטחון השביעי בגודלו בעולם, להכריע את החות'ים. המערכה הנוכחית ממחישה

זאת היטב. החות'ים הצליחו להרחיב במהירות את אחיזתם במרחב באב אל-מנדב, ובמקביל הם ממשיכים לשגר טילים וכטב"מים לעבר שטח הממלכה ותשתיותיה. דווח כי בשל מצוקתה הצבאית מול החות'ים ביקשה ריאד בספטמבר 2026 סיוע אמריקאי בטענה כי אינה יכולה להתמודד מולם בעצמה. ריאד ככל הנראה גם נזהרת מהפעלת מלוא עוצמתה נגד החות'ים מחשש שהסלמה תוביל לתקיפות נוספות על תשתיות הנפט הפגיעות ותגרור אותה מחדש למלחמה רחבה בתימן. לפיכך, הבעיה הסעודית אינה רק חולשה צבאית, אלא הקושי לתרגם יתרון עצום במשאבים ובטכנולוגיה ליכולת מבצעית ולתוצאות אסטרטגיות מול יריב עני, מבוזר ומסתגל. לכן המקרה החות'י ממחיש גם את מגבלותיה של עליונות טכנולוגית בעימות א-סימטרי.

משום שבמפרץ יתרון חומרי וטכנולוגי אינו מתורגם אוטומטית לאפקטיביות צבאית, עולה צורך להעריך את עוצמת מדינות המפרץ באופן שונה. תקציבי ביטחון, עסקאות נשק וסדרי כוחות חשובים, אך אינם מספיקים. לצד הממדים המקובלים יש לבחון שורה של משתנים, ובהם: שיעור כוח האדם המקומי המסוגל להפעיל ולתחזק את המערכות; זמינות וכשירות; ניסיון מבצעי; עומק לגיטימי; שילוביות בין זרועות; אינטגרציה עם מדינות שכנות; מידת התלות בקבלנים ובמדינות זרות; ועוד נתונים שלרוב אינם נמצאים בחומר גלוי.

סיכום ומשמעויות לישראל

במקרה של מדינות המפרץ, חלק מתקציב ההתעצמות מייצר כאמור תשואה מדינית: יחסים עם ארצות הברית או מעצמות אחרות; חלקו מייצר תשואה מעמדית – יוקרה והשפעה; חלקו מייצר תשואה משטרית – יציבות בית המלוכה; רק חלקו מייצר תשואה צבאית במובן הצר. הבחנה זו עשויה להסביר מדוע הפער נמשך למרות שהוא מוכר זה שנים. אין מדובר בהכרח במערכת שמקבלי ההחלטות אינם מבינים את חולשותיה. הם פשוט מודדים את התשואה על הרכש באופן רחב יותר מזה שבו מודד אותה החוקר הצבאי.

אפקטיביות צבאית היא גם מושג יחסי: יכולתו של צבא נבחנת לא רק על פי משאביו אלא גם ביחס ליריב, למאפייניו ולשיטת הלחימה שלו. לצד הא-סימטריה ביכולות הצבאיות הנוטה לטובת איראן, מצטרפת א-סימטריה בפגיעות: מדינות המפרץ העשירות תלויות בריכוזים של תשתיות אנרגיה, נמלים, מתקני התפלה, שדות תעופה ומרכזים כלכליים, שפגיעה מוגבלת בהם עלולה לגרום נזק כלכלי ניכר. איראן ושלוחיה, לעומת זאת, בנויים יותר למלחמת התשה ומפגינים נכונות לשאת בעלויות גבוהות לאורך זמן. כך, דווקא יריב המצוי בנחיתות טכנולוגית יכול לצמצם את משמעות היתרון החומרי של מדינות המפרץ ולחשוף את הקושי שלהן לתרגם עליונות טכנולוגית לאפקטיביות צבאית.

במהלך העשורים האחרונים מדינות המפרץ עברו כברת דרך משמעותית בבניין כוחן, וחלקן מסוגלות כיום לבצע משימות שבעבר היו תלויות כמעט לחלוטין בכוחות חיצוניים. לראיה, חלקן – ובעיקר איחוד האמירויות – תקפו באופן מוגבל בשטח איראן, הגם שהן לא לקחו אחריות על תקיפות אלו. לכן אין לראות בפער שבין היקף ההשקעה לבין הביצועים עדות לכך שהרכש היה חסר תועלת או שהצבאות המפרציים אינם מסוגלים להשתפר. אולם, עצם היקפו של הרכש עלול ליצור תמונה מטעה של העוצמה העומדת לרשותן. במקרה המפרצי קצב הרכש מהיר לעיתים מקצב פיתוח כוח האדם והמוסדות; התחרות על יוקרה ומעמד מעודדת רכישת פלטפורמות בעלות ערך סמלי גבוה; עסקאות נשק משמשות גם כלי לקשירת מעצמות חיצוניות ולגיוון משענות; שיקולי ביטחון המשטר משפיעים על מבנה הכוחות; בסיס כוח האדם המקומי מוגבל; האינטגרציה בין המדינות נותרה חלקית; ומטריית הביטחון האמריקאית הקנתה "נוחות" ואפשרה במשך שנים להותיר יכולות קריטיות בידי שחקן חיצוני.

במבט צופה פני עתיד, רכישת מערכות נוספות – ובהן מטוס הקרב המתקדם F-35 שנרכש על ידי ערב הסעודית – לא תפתור כשלעצמה את הבעיה: גם לאחר שיגיעו המטוסים, יהיה צורך להקים מערכי הכשרה מתאימים ולהתאים אליהם את הדוקטרינה וההיערכות המבצעית. במילים אחרות, המלחמה המחיישה פעם נוספת את ההבדל שבין הצטיידות לבין בניין כוח. הפער במספרים בולט במיוחד. נתוני SIPRI מצביעים כי ערב הסעודית לבדה הוציאה ב-2025 כ-83.2 מיליארד דולר על ביטחון, לעומת איראן שהוציאה כ-7.4 מיליארד דולר – יותר מפי 11 (ההערכה היא שהוצאות האיראניות על ביטחון גבוהות יותר אך עדיין הפער דרמטי). למרות זאת, איראן הצליחה לאיים על כלל מדינות המפרץ, שנזקקו לסיוע חיצוני משמעותי להגנתן. זהו אולי הביטוי החד ביותר לפער שבין גובה ההוצאה הצבאית ליכולת צבאית אפקטיבית.

אין לראות בכל אלה רק "כשלים". חלקם הם תוצאה של בחירות אסטרטגיות רציונליות. רכישת נשק אמריקאי עשויה להפיק תשואה מדינית משמעותית גם כאשר היא אינה הדרך היעילה ביותר לבניין הכוח; גיוון ספקים עשוי להכביד על הלוגיסטיקה אך לצמצם תלות פוליטית; ופיצול מוסדי עשוי לפגוע ביעילות הצבאית אך לחזק את ביטחון המשטר מאיומים פנימיים.

מדינות המפרץ אינן בהכרח נכשלות בהשגת מטרות הרכש שלהן; העניין הוא שמטרות הרכש רחבות בהרבה מהשגת אפקטיביות צבאית גרידא.

לאפקטיביות הצבאית המוגבלת של מדינות המפרץ יש השלכות החורגות מביטחונן שלהן. משמעותה עבור ארצות הברית היא קושי להעביר חלק גדול יותר מנטל הביטחון האזורי לבעלות בריתה במפרץ: ככל שהן מתקשות להגן על עצמן ולהרתיע את איראן ושלוחיה, וושינגטון נדרשת להמשיך לספק יכולות קריטיות ואף להתערב בעת משבר, גם כאשר היא מבקשת לצמצם את הקשב והמשאבים המופנים למזרח התיכון. עבור ישראל, המשמעות היא שמדינות המפרץ יכולות להיות שותפות מדיניות וכלכליות חשובות, אך אין להניח שעוצמתן הכלכלית והיקף הרכש שלהן הופכים אותן למשענת צבאית אמינה. חזית אזורית איתנה מול איראן מחייבת אפוא לא רק שיתוף פעולה מדיני עם מדינות המפרץ, אלא גם שיפור ממשי באפקטיביות הצבאית שלהן וביכולתן לפעול יחד לאורך זמן.

*המחבר מבקש להודות לאל"מ (מיל.) ד' ולא"מ (מיל.) ר' על הערותיהם המועילות.